

GOSPODARSTVO SPET POGANJA TUJE POVPRAŠEVANJE

11

Investicijsko trošenje je ključni razlog za zaostajanje rasti Slovenije za evro območjem. Pri ostalih komponentah končnega trošenja zaostajanja za evro območjem ni več. V prvem četrtletju je bila dinamika izvoznega povpraševanja v Sloveniji enaka kot v evro območju in Nemčiji, v drugem se je izvoz še pospešil. Hitro rast je mogoče pričakovati tudi v tretjem četrtletju. Povečujeta se tako izvoz kot uvoz, blagovni primanjkljaj postopoma raste, a je zaenkrat manjši od primerljivega lani. Optimizmu je poleti pošla sapa. Ob sicer precej različnih ocenah stanj in pričakovanj po dejavnostih se je splošna gospodarska klima, ki se je julija umirila, avgusta še nekoliko znižala; sicer ostaja visoko nad lanskoletno, a pod dolgotrajnim povprečjem. V EU se je gospodarska klima v prvi polovici leta popravila.

Industrijska produkcija se je tudi junija le malo povečala, a je bila za desetino večja kot leto prej, rasla pa je po stopnji 0,79% mesečno. Med članicami EU, za katere so podatki, je industrijska produkcija v juniju, glede na maj, padla v osmih, zrasla pa v enajstih. V letu dni se je v vsej EU27 povečala za 7,7%, na območju evra pa za 8,2%. Vrednost gradbenih del v Sloveniji je bila junija manjša kot maja in za 17 odstotkov manjša kot junija lani. Turizem so reševali tuji turisti. Transportne dejavnosti so se junija krčile, avtomobilski trg je spet oslabil. Trg dela se počasi umirja; število registriranih iskalcev zaposlitve se je ustalilo malo pod 100 tisoč. Največ na novo prijavljenih iskalcev išče delo zaradi izteka zaposlitve za določen čas, možnosti najti zaposlitev so se nekoliko izboljšale. Brezposelnost ostaja največji problem na območju evra in v EU27, saj se stopnja brezposelnosti še povečuje.

Julija so se cene znižale, avgusta povečale, bolj dolgoročna dinamika cen pa se je okrepila. Povečuje se tudi razlika med osnovno in merjeno inflacijo. Proizvajalčeve cene za domači trg se po aprilu sicer povečujejo, vendar so tekoča povečanja majhna. Pričakovana dinamika cen producentov in življenjskih stroškov v naslednjih treh mesecih ostaja nad dolgoročnim povprečjem in kaže na pospeševanje. Junijsko medletno povečanje bruto plač je izviralo iz večjega števila delovnih ur. Rast plač, ki se ne pospešuje, je med sektorji zelo različna. Z zaustavitvijo »odpravljanja plačnih nesorazmerij« je relativno povečanje plač v javnem sektorju (glede na gospodarstvo) do junija že nevtralizirano pri ožji državi in izobraževanju, medtem ko so učinki zakona na plače v zdravstvu še veliki.

Javnofinančni prihodki so se julija opazno zmanjšali, upadla je tudi bolj dolgoročna dinamika. Zmanjšanje je bilo omejeno na neposredne davke in ostale prihodke; zastoj v dinamiki je

predvsem posledica premika v timingu vplačil dohodnine. Po zadnjem četrtnem letu, še zlasti pa po prvem četrtnem letu, je sicer prišlo do obrata v tekoči dinamiki javnofinančnih prihodkov, vendar okrevanje še ni trdno. Denarna napojenost se še naprej izboljšuje, krediti so od aprila letos naraščali tako pri podjetjih kot pri prebivalstvu. Medletna rast kreditov je bila višja kot v evro območju. Dinamika pri stanovanjskih kreditih je že zelo podobna dinamiki pred krizo. Navkljub pešanju tekoče dinamike, je bolj dolgoročna rast depozitov podjetij dohitela ustrezno rast depozitov v evro območju, medtem ko je bila rast depozitov prebivalstva v Sloveniji precej višja. Denarna napojenost se je do letošnjih poletnih mesecev v Sloveniji izboljševala bolj sistematično kot v evro območju. Plačilnobilančni primanjkljaj ostaja po prvem polletju skoraj za tretjino manjši od primerljivega lani, ki je bil že sicer relativno majhen. Številke na finančnem delu računa razkrivajo nadaljevanje mukotrpne konsolidacije stanja, do katerega nas je pripeljalo finančno hazarderstvo pred krizo.

* * *

ECONOMIC ACTIVITY DRIVEN BY FOREIGN DEMAND

Investment demand is the key reason for lagging of economic activity in Slovenia behind the activity in the euro area. The lags of other final demand categories disappeared. In the first quarter of the year, the dynamics of export demand was similar to euro area and Germany, export stimulus strengthened in the second quarter and fast growth can be expected to continue in the third quarter. Both, exports and imports were growing rapidly, trade deficit was slowly increasing but remained lower than in the same period a year ago. Optimism faded during summer months. Despite large differences in estimates of current situation and expectations among different sectors, general business climate which calmed in July worsened slightly in August. Indeed, at the levels much higher than a year ago but also below long run averages. In EU27, business climate improved in the first half of the year.

Industrial production increased slightly in June; it was but ten percent larger than a year ago and it grew at the monthly rate of 0.79 percent. Among EU27 countries with available data, industrial production was growing in eleven countries and decreasing in eight. In

a year, industrial production in EU27 increased for 7.7 percent, in the euro area for 8.2 percent. The value of construction works in Slovenia was lower in June than in May; it was 17 percent lower than in June 2009. Foreign tourists were rescuing tourism. Transportation activities were shrinking, car market slackened again. Labor market calmed, with a number of registered job seekers stable slightly below 100.000. Most of new jobseekers are looking for new jobs because their job contracts expired, the chances to get job improved slightly. Unemployment remains the major problem in EU27 with unemployment rate growing.

In July, retail sale prices declined, in August increased, while longer run dynamics strengthened. The difference between measured and core inflation increased as well. Producers prices for domestic market are growing but the increases are small. Expected dynamics of costs of living index and producers prices remains higher than long run average indicating future acceleration. The increase of wage bill compared to wage bill a year ago was caused by the increase of working hours, the increases among sectors differ considerably. With termination of the "abolition of wage disequilibria" in the public sector relative growth of wages (compared to the private sector) was neutralized in public administration and education, while the effects of the law in health services remain to be large.

13

Public revenues dropped in July, their long run dynamics decreased as well. The fall was restricted to direct taxes and other revenues; the standstill in the dynamics is a consequence in the dynamics of income tax payments. While there was a turn in the current dynamics of tax revenues, particularly in the first quarter of the year, the recovery is not certain. Money supply is improving; credits have increased since April both for population and business; yearly growth of credits was higher than in the euro zone, the growth of credits for housing was similar to the dynamics before the crisis. Despite decline in current dynamics, the longer run growth of deposits by companies came up to the corresponding dynamics in the euro zone, while the dynamics of deposits by population in Slovenia has been higher than in the euro zone. Indeed, the monetary supply in Slovenia improved more than in the euro area. Current account deficit after half a year was one third lower than in the same period of 2009 when it had been rather low, as well. The figures on the financial account exhibit continuation of painful consolidation of the situation created by financial gambling before the crisis.

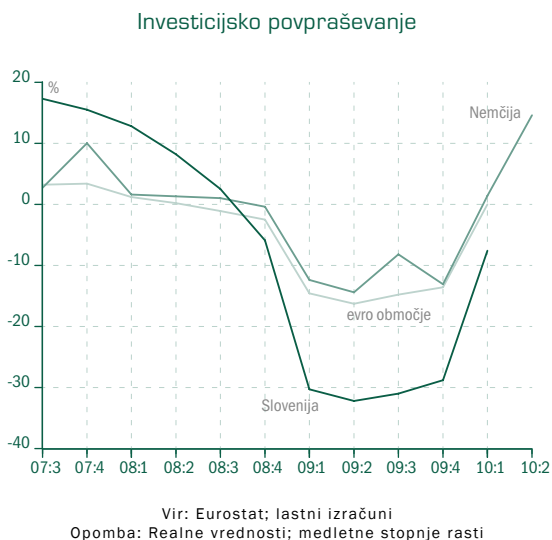
AGREGATNO POVPRÁŠEVANJE IN PRIČAKOVANJA

1. Popravljanje dinamike končnega trošenja se zaustavlja

Celotni podatki za oceno mesečnega domačega trošenja so dostopni do maja, ko je skupno domače trošenje poraslo za 4%. Medletna stopnja se je sicer opazno popravila, vendar verjetno le zaradi enkratnih sprememb, saj je bila bolj dolgoročna dinamika impulznega trenda maja še naprej negativna.

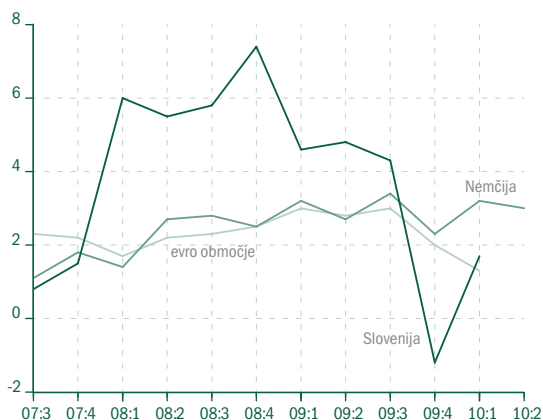
14

Maja so porasle vse tri komponente domačega končnega trošenja. Najbolj je poraslo investicijsko trošenje, seveda z nizkih vrednosti, poskočilo je za preko 10%, tudi bolj dolgoročna dinamika se je močno popravila, čeprav je rast impulznega trenda ostala negativna (-6.7% letno).

Razlika v investicijskem trošenju med Slovenijo in evro območjem oziroma Nemčijo se je sicer že v prvem četrtletju letos opazno zmanjšala, vendar je navkljub temu prav investicijsko trošenje ključni razlog za zaostajanje rasti Slovenije za evro območjem. Pri ostalih komponentah končnega trošenja zaostajanja za evro območjem na začetku letošnjega leta ni več, oziroma je Slovenija začela celo prehitevati.

Povpraševanje države

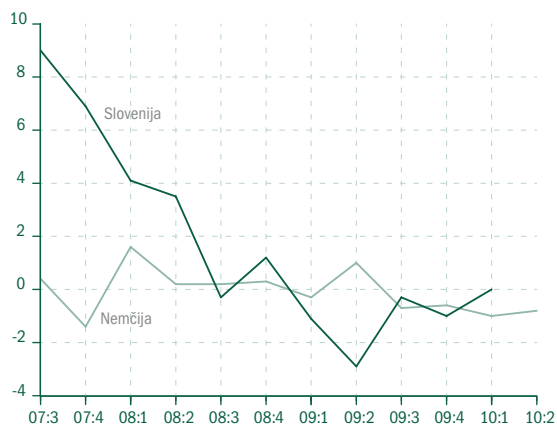

Vir: Eurostat; lastni izračuni
Opomba: Realne vrednosti; medletne stopnje rasti

15

Materialno trošenje države (za blago in storitve) se je maja prav tako opazno povečalo tako da se je aprilska bolj dolgoročna-trendna rast samo še okrepila. Pri tem je bila že v prvem četrtletju medletna rast trošenja države v Sloveniji enaka kot v evro območju.

Povpraševanje prebivalstva

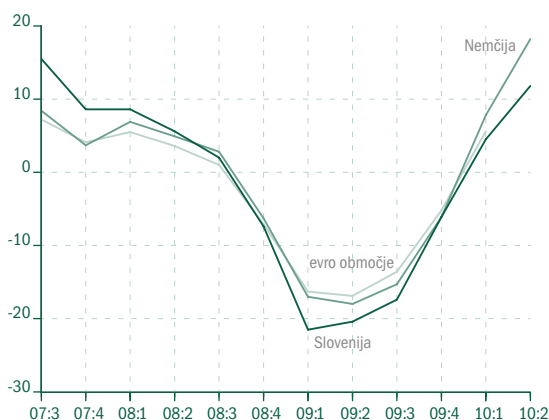
Vir: Eurostat; lastni izračuni
Opomba: Realne vrednosti; medletne stopnje rasti

Komaj opazno je maja poraslo tudi trošenje prebivalstva, vendar podatki ne potrjujejo, da so sicer opazna medletna povečanja tudi vzdržna na daljši rok. Navkljub šibki dinamiki, trošenje prebivalstva v Sloveniji ne zaostaja za evro območjem (Nemčijo), vsaj ne v prvem četrtletju letos.

Izvozno povpraševanje je že februarju letos močno pospešilo. Izvoz blaga je tako v drugem četrtletju v povprečju naraščal po okoli 7% mesečno, bolj dolgoročna dinamika pa se je gibala iznad 15% (povprečna medletna stopnja je bila 17%, povprečna vrednost rasti impulznega trenda pa preko 20%). Močna rast izvoznega povpraševanja po blagu je prevladovala tudi junija.

16

Izvozno povpraševanje

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: Realne vrednosti; medletne stopnje rasti

Hitro rast izvoznega povpraševanja kaže tudi primerjava realne rasti izvoznega povpraševanja po blagu in storitvah med Slovenijo in evro območjem. Še v prvem četrtletju je bila dinamika izvoznega povpraševanja v Sloveniji enaka kot v evro območju in Nemčiji, v drugem je izvoz Slovenije še pospešil (ocenjen je iz podatkov plačilne bilance), vendar je bil pospešek v Nemčiji večji. Ker izvoz v Sloveniji praviloma zaostaja za evrskim za približno četrtletje in pol, je hitro rast pričakovati tudi v tretjem četrtletju.

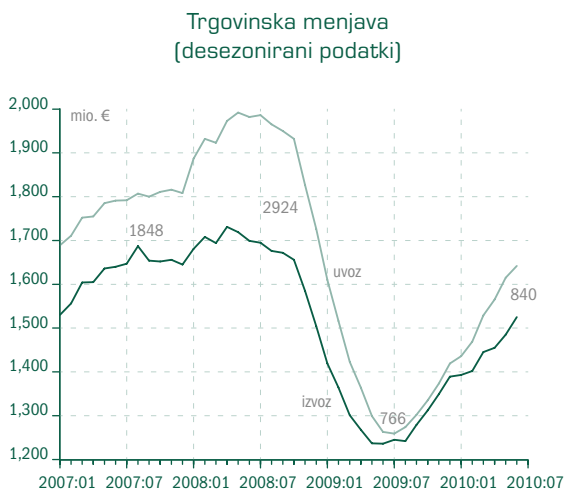
Pričakovanja o rasti izvoznega povpraševanja v naslednjih treh mesecih so na dolgoletnem povprečju, medtem ko pričakovano trošenje prebivalstva ostaja še naprej malo pod dolgoletnim povprečjem. Pričakovanja v trgovini so namreč že nekaj časa na dolgoletnem povprečju, vendar pa pri storitvah pričakovanja še zaostajajo za povprečjem; delež anketiranih, ki pričakujejo večje povpraševanje v naslednjih treh mesecih presega delež tistih, ki pričakuje manjše povpraševanje le za 10% vseh anketiranih, dolgoletno povprečje

pa je pri 20%! Le pri gradbeništvu še naprej ni opaznih sprememb v kratkoročnih pričakovanjih, kar seveda, poleg velike zadolženosti podjetij, močno zmanjšuje verjetnost večje pospešitve investicij v naslednjih nekaj mesecih..

2. Ugodni trendi v blagovni menjavi

V drugi četrtini leta se je blagovna menjava pospešila, primanjkljaj pa je po prvem polletju manjši od primerljivega lani. Izvozna vzpodbuda gospodarski aktivnosti je res močna.

17

V juniju je skupni slovenski izvoz znašal 1668 milijonov € (celih 18.0% več kot junija lani), uvoz je bil 1638 milijonov € (17.3% več kot lani), kar da presežek 30 milijonov € oziroma 101.9% pokritost uvoza z izvozom. V menjavi z EU je prodaja blaga znašala 1196 milijonov € (20.3% več kot v enakem mesecu lani), nakupi pa 1298 milijonov € (16.5% več), kar pomeni primanjkljaj 102 milijona €. V menjavi z nečlanici EU je bil junijski izvoz 472 milijonov € (12.5% več kot junija lani), uvoz 339 milijonov € (20.5% več kot lani), kar pomeni presežek 133 milijonov €.

V prvem polletju je bil celotni izvoz 8873 milijonov € (12.1% več kot v enakem obdobju lani), celoten uvoz 9335 milijonov € (12.4% več), kar daje blagovni primanjkljaj 462 milijonov €. Pri tem je znašala prodaja blaga v EU 6453 milijonov € (15.7% več kot lani), nakupi pa 7316 milijonov € (13.9% več kot lani), kar da primanjkljaj v višini 863 milijonov €. V menjavi z nečlanici EU je bil izvoz 2420 milijonov € (3.3% več kot v enakem obdobju 2009), uvoz 2019 milijonov € (7.4% več kot pred letom dni), kar pomeni presežek 401 milijonov €.

3. Optimizmu počasi zmanjkuje sape

Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije je kazalnik gospodarske klime juliju ohranil vrednost iz junija (od julija lani pa je bil višji za 27 odstotnih točk, hkrati pa je bila njegova vrednost še za šest odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja) v avgustu pa je bila njegova vrednost za odstotno točko nižja kot julija.

Tudi vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih je bila avgusta nižja od julijske, a za 21 odstotnih točk višja kot avgusta 2009 in za 4 odstotne točke višja od dolgoletnega povprečja. Znižale so se vrednosti ocen stanj in pričakovanj. Kot glavni omejitveni dejavnik so podjetja najpogosteje navajala nezadostno domače povpraševanje, temu sledijo nezadostno tuje povpraševanje, negotove gospodarske razmere, nepravilne obveznosti iz poslovanja in finančne težave.

Zaupanje v gradbeništvo se je avgusta malo popravilo. Izredno nizka vrednost kazalnika zaupanja v gradbeništvo je bila avgusta (-57 odstotnih točk) za 4 odstotne točke višja kot julija (-61 odstotnih točk), hkrati za 2 odstotni točki višja kot avgusta 2009 in za 51 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Glavna omejitvena dejavnika v tem mesecu naj bi bila velika konkurenca v panogi in nezadostno povpraševanje, sledijo visoki stroški dela in visoki finančni stroški. Pričakovanja za naslednje 3 mesece so večinoma ugodna.

Optimizem se po spomladanskem padcu le počasi vrača v storitvene dejavnosti. A tudi tu je bila vrednost kazalnika zaupanja avgusta za 2 odstotni točki nižja kot julija, za 9 odstotnih točk višja kot avgusta 2009, hkrati pa za 26 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Ocene stanj so se v primerjavi z julijem nekoliko izboljšale, pričakovanja pa so se večinoma znižala. Največ podjetij v storitvenih dejavnostih kot omejitev navaja nezadostno povpraševanje ter finančne in druge ovire, nekaj celo pomanjkanje delovne sile.

Vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno je bila v avgustu za 4 odstotne točke višja kot v juliju, za 4 odstotne točke višja od dolgoletnega povprečja in za 22 odstotnih točk višja kot v avgustu 2009. Vrednosti kazalnikov stanj so se v primerjavi z julijem večinoma zvišale, prav tako so se izboljšala pričakovanja za naslednje 3 mesece. Glavni omejitveni dejavniki v trgovini na drobno naj bi bili velika konkurenca, nizko povpraševanje ter visoki stroški dela. Kazalnik »težka dostopnost do bančnih kreditov« je avgusta dosegel najvišjo vrednost v celotnem opazovanem obdobju.

Gospodarska klima v EU27 se je popravila. V maju 2010, to je zadnji podatek, ki ga objavlja Eurostat, so se naročila v predelovalni dejavnosti glede na mesec prej zvišala za 6,5 odstotne točke, glede na maj lani pa so bila višja za slabih 34 odstotnih točk. Splošni poslovni optimizem se je v maju v celotni sedemindvajseterici nekoliko dvignil in sicer za slabo odstotno točko, v primerjavi z lanskim majem pa je le-ta višji za slabih 25 odstotnih točk.

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija za malenkost višja

Industrijska produkcija se je nekoliko povečala. Po podatkih SURS-a je bila industrijska produkcija v juniju za polovico odstotka višja kot mesec prej, hkrati pa 10% večja kot v juniju lani, produkcija v drugem četrtletju letošnjega leta pa je bila skoraj za 12% višja kot v enakem obdobju lani. Impulzni trend pa kaže, da se je v juniju mesecu industrijska produkcija povečevala po stopnji 0,79% mesečno. Zaloge industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v juniju za slab odstotek manjše kot v mesecu prej, v primerjavi z lanskim junijem pa so bile manjše za dobro desetino.

19

Dejavnost rudarstva se je v juniju znižala za skoraj 4% glede na maj, v primerjavi z junijem 2009 pa se je rudarstvo povečalo za dobrih 10%. V prvih šestih mesecih letošnjega leta je bila dejavnost rudarstva za slabe 3% višja kot v enakem obdobju lanskega leta.

V predelovalnih dejavnostih se je aktivnost glede na mesec poprej v juniju povečala za dober odstotek, glede na junij 2009 pa za dobro devetino. Prav tako se je dejavnost v predelovalni industriji povečala prvih šestih mesecih letošnjega leta glede na enako obdobje lani in sicer za slabih 6%. Podroben pogled glede na mesec poprej pokaže v juniju na znaten upad proizvodnje v sektorjih proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov ter motornih vozil, prikolic in polprikolic. Proizvodnja se je v juniju največ povečala v sektorjih pijač, koks in naftnih derivatov, oblačil ter kovin.

V juniju se je aktivnost sektorja oskrba z elektriko, plinom in vodo glede na predhodni mesec skrčila za skoraj 5%, glede na lanski junij pa je bila manjša za dobra dva odstotka.

Produkcija v juniju v primerjavi s predhodnim mesecem je bila za slab odstotek višja v proizvodnji proizvodov za vmesno porabo, v proizvodnji proizvodov za investicije je bila le-ta nižja za slaba 2%, v proizvodnji proizvodov za široko porabo pa je bila višja za 0,7%.

Po podatkih Eurostata se je v juniju glede na maj industrijska produkcija zmanjšala za 0,1% na območju evra, v EU27 pa je ostala enaka. Glede na junij lani se je industrijska produkcija v EU27 povečala za 7,7%, na območju evra pa za 8,2%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v juniju glede na mesec poprej padla v osmih, zrasla pa v enajstih državah in sicer največ v Litvi (3,0%) in Estoniji (2,6%). Največji upad industrijske produkcije so v mesecu juniju 2010 zabeležili na Nizozemskem (-3,1%) in v Franciji (-1,6%).

5. Storitvene dejavnosti pešajo, navzgor le tuje turistično povpraševanje

Po podatkih SURS-a je bila vrednost gradbenih del, opravljenih junija letos za 1,6% nižja od vrednosti gradbenih del v maju. Vrednost se je v juniju v primerjavi z junijem lani zmanjšala za skoraj 17%. V drugem četrtletju je bilo glede na enako obdobje lani opravljenih za 13% manj gradbenih ur, vrednost impulznega trenda pa je v mesecu juniju letos znašala -1,89%.

Skupno število turističnih prenočitev se je nekoliko povečalo. Maja jih je bilo za 0,6% več kot v enakem mesecu leta 2009, a obdelava podatkov kaže, da se je skupno število prenočitev v petem mesecu letos zniževalo po mesečni stopnji -1,15%. To je predvsem posledica padca domačega turističnega povpraševanja, saj se je v maju število turističnih prenočitev domačih gostov v primerjavi z majem 2009 zmanjšalo za 3,9% in tudi impulzni trend prenočitev domačih gostov v maju kaže negativno rast po stopnji -1,95%. Število prenočitev tujih gostov pa se je v maju povečalo in sicer za 3,8% glede na enak mesec v lanskem letu.

Podatki o SURS-a o transportu za junij kažejo, da je bilo v javnem cestnem prevozu prepeljanih za 2,4% manj, v zračnem prevozu pa za 1% manj potnikov kot v juniju lani, število opravljenih potniških kilometrov je bilo tako v javnem cestnem prevozu kot zračnem prevozu manjše in sicer za 1,8%. Potniški promet na letališčih se je v juniju glede na junij 2009 zmanjšal za 3,4%. V pomorskem prevozu je bilo prepeljanega za 14,4% manj blaga in opravljenih za 4,4% manj tonskih kilometrov kot junija lani. Prav tako se je skrčil tudi avtomobilski trg, saj je bilo glede na enak mesec lani junija v register vpisanih slabih 9% manj prvič registriranih cestnih motornih vozil, med njimi za dobre 4% manj osebnih avtomobilov.

6. Stanje na trgu dela se (zaenkrat) ne slabša

Položaj na trgu dela se počasi umirja. Število aktivnih prebivalcev se je v juniju 2010 povečalo na 937.520 oziroma za 249 oseb glede na mesec prej, glede na lanski junij pa se je število zmanjšalo za 0,9%. V juniju je bilo 839333 delovno aktivnih prebivalcev; njihovo število se je glede na maj povečalo za 463 oseb ali 0,1%, glede na junij lani pa se je zmanjšalo za 2,3%. Med zaposlenimi jih je bilo 92% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od junija lani zmanjšalo za 1,5%. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je število glede na junij 2009 zmanjšalo za slabo desetino. Med samozaposlenimi pa je bilo 59% samostojnih podjetnikov posameznikov, katerih število se je v juniju povečalo za 11, od junija lani pa za 1,7%. Število kmetov se je v juniju glede na maj malenkostno povečalo, glede na junij lanskega leta pa se je zmanjšalo za 9,7%.

Po podatkih ZRSZ je bilo v juliju registriranih 98406 brezposelnih oseb, kar je za 219 oseb oziroma 0,2% več kot v junija, kar je za ta mesec zaradi večjega števila prenehanj

zaposlitev za določen čas, običajno. Registrirana brezposelnost se je tako od decembra lani povečala za 1,8%, od julija lani pa že za 11,2%. V juliju 2010 se je na novo prijavilo 7856 brezposelnih oseb, kar je 14,9 % več kot junija in 11,6 % manj kot v lanskem juliju. Med novo prijavljenimi je bilo 675 iskalcev prve zaposlitve, 1.674 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 3287 brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas. V prvih sedmih mesecih se je prijavilo 53558 brezposelnih oseb, kar je 17,7% manj kot lani v tem času. Število brezposelnih, ki so se zaposlili, se je julija povečalo. Od 7.637 brezposelnih oseb, ki so se odjavili iz evidence, se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 4750, kar je 12,1% več kot junija, v primerjavi z lanskim julijem pa je bilo zaposlitev za 19% več.

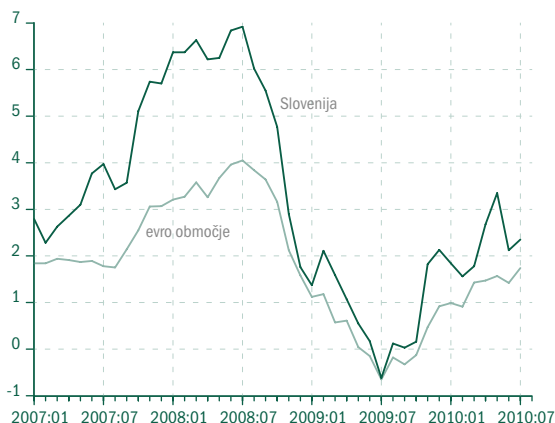
Po podatkih Eurostata je bila junija stopnja brezposelnosti na območju evra (EA16) 10,0%, kar je enako kot mesec prej ter 0,5 odstotne točke več kot junija 2009. V celotni sedemindvajseterici (EU27) je bila stopnja brezposelnosti v juniju 9,6% in se je glede na enak mesec lani povečala za 0,6 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo v juniju 2010 v EU27 23,1 milijona brezposelnih, od tega 15,8 milijona na območju evra. Med članicami EU so v juniju najnižjo stopnjo brezposelnosti imeli na Nizozemskem (4,4%) in v Avstriji (3,9%), najvišjo pa v Španiji (20,0%). Stopnja brezposelnosti se v ZDA ne povečuje, saj je v juniju znašala 9,5%, kar je za 0,2 odstotne točke manj kot mesec prej.

CENE IN PLAČE

7. Vse večja razlika med osnovno in merjeno inflacijo

Julija so se cene znižale za 0.7%, avgusta pa povečale za 0.3%. Navkljub temu se je bolj dolgoročna dinamika cen povečala (medletna stopnja rasti se je povzpela na 2.1%, avgusta pa na 2.3%).

Inflacija (harmonizirani indeks življenjskih stroškov)

Cene posameznih skupin proizvodov so se gibale zelo različno. Velika razlika je bila že med cenami blaga in storitev. Prve so se namreč zmanjšale, druge pa povečale. Cene so se zaradi poletnih razprodaj znižale še zlasti v skupini obleke in obutve (za 15.9%), precej manj pa so se zmanjšale še cene komunikacij, raznovrstnega blaga in stanovanjske opreme. Julija so se sezonsko opazneje povečale cene rekreacije in kulture, porasle pa so še cene zdravja, stanovanja, hrane in brezalkoholnih pijač ter gostinskih in nastanitvenih storitev. Največji vpliv na skupen indeks cen so imele nižje cene obleke in obutve (znižale so skupen indeks za 1.3 odstotne točke) ter višje cene počitnic (povišale so skupen indeks cen za 0.4 odstotne točke).

22

Bolj dolgoročna dinamika cen (merjena z medletno stopnjo) je bila julija še vedno daleč najvišja pri proizvodih iz skupine stanovanja (zaradi dražitve komunalnih storitev) ter proizvodov skupine alkoholnih pijač in tobaka (zaradi trošarin). Medtem ko so skupne cene v letu dni porasle za 2.1%, so cene stanovanja porasle za 12.4%, alkoholnih pijač in tobaka pa za 5.2%.

Harmoniziran indeks cen, ki je primerljiv med gospodarstvi evro območja, je junija malo porasel (za 0.1%), julija pa je nekaj več padel (za 0.6%). Tako se je bolj dolgoročna stopnja rasti v zadnjih mesecih zmanjšala. Trend zmanjševanja bolj dolgoročne dinamike osnovne inflacije (ki ne vsebuje cen energentov ter hrane) do julija je bil še izrazitejši, saj je bila julija osnovna inflacija (harmoniziranega indeksa) le še za 0.14% višja kot pred letom dni. V evro območju je harmoniziran indeks v letu dni (do julija) porasel nekaj manj kot v Sloveniji (za 1.7%), čeprav je bila rast osnovne inflacije v evro območju precej višja (1% letno)!

Proizvajalčeve cen so se julija povečale za 0.2%. Pri tem so cene proizvodov za izvoz na evro območje porasle za 0.8%, za izvoz na ostale tuje trge za 0.1%, za domači trg pa so padle za 0.1%. Tudi bolj dolgoročno so proizvajalčeve cene najbolj porasle za izvozne proizvode, ki se prodajajo na evro območju (za 4.5%), najmanj pa za proizvode za domači trg (za 2.7%).

Proizvajalčeve cene za domači trg se po aprilu sicer povečujejo, vendar so tekoča povečanja majhna (okoli 0.2 odstotne točke) ali celo negativna, navkljub temu pa so v tem obdobju medletne stopnje močno povečale (z 0.7% v aprilu na 2.7% v juliju). Razlog za tako odstopanje bolj dolgoročne od kratkoročne dinamike je padanje proizvajalčevih cen po lanskem aprilu (torej zmanjševanje ustrezne osnove primerjave)!

Pričakovana dinamika cen v naslednjih treh mesecih pri proizvajalčevih cenah ostaja opazno nad dolgoročnim povprečjem. Pri življenjskih stroških blaga cenovna pričakovanja kažejo na pospeševanje cen, saj so cenovna pričakovanja v trgovini na drobno opazno nad dolgoletnim povprečjem (delež anketiranih, ki pričakuje naraščanje cen kar za 20% vseh anketiranih presega delež anketiranih, ki pričakujejo zmanjšanje cen), medtem ko so cenovna pričakovanja pri storitvah še naprej precej pod dolgoletnim povprečjem.

Evrške cene surovin so se v poletnih mesecih obrnile navzgor. Še konec junija je bila kratkoročna rast cen surovin (v evrih) negativna, medtem ko so v juliju cene surovin v evrih že porasle za 3.8%. Medletna dinamika se je sicer zmanjšala, vendar je bila na začetku avgusta še vedno 21.3%. V zadnjem mesecu so se najbolj podražile kovine in hrana (v evrih za 9.8% oziroma za 5.7%), najmanj pa neprehrambene kmetijske surovine in zlato (cene enih in drugih so praktično stagnirale). Ravno obratno se je dogodilo s cenami surovin v zadnjem letu, najbolj so porasle cene neprehrambenih kmetijskih surovin (za 47.6%) oziroma zlata (za 38.4%), najmanj pa cene hrane (za 17.4%).

8. Rast plač ne pospešuje več

23

Povprečne plače so junija porasle za 1.1% (povprečna bruto plača je dosegla 1492 evrov) in so bile za 4.4% višje kot pred letom dni.

Rast plač med sektorji je bila precej različna. Najbolj so se povprečne plače junija povečale v finančnih dejavnostih (za 8.3%), opazno manj, vendar še precej nad povprečjem, pa so porasle še plače v kmetijstvu, gozdarstvu in ribištvi ter poslovanju z nepremičninami (malo nad 3%). V nekaterih sektorjih so se junija plače opazno zmanjšale, najbolj v rudarstvu (za 3.4%). V ožji državi in izobraževanju so se povprečne plače julija komaj opazno povečale (za 0.1% oziroma 0.3%), v zdravstvu pa so se zmanjšale.

V letu dni so se plače najbolj povečale v predelovalnih, finančnih in zavarovalniških dejavnostih ter pri poslovanju z nepremičninami (porasle so za preko 7.5%). Zmanjšale so se v rudarstvu, v ožji državi in zdravstvu (za 0.4 do 0.5 odstotne točke).

Ker je zaradi velikega skoka plač (in ustreznega pritiska stroškov na fiskalno stanje države) v javnem sektorju, zaradi plačne reforme, ki je implementirana v 2008, vlada zaustavila nadaljnje zakonske korekcije plač, je relativno povečanje plač (glede na gospodarstvo), ki ga je povzročil plačni zakon, do junija letos že nevtralizirano pri ožji državi in izobraževanju, medtem ko so učinki zakona na plače v zdravstvu še veliki. Tako je v razdobju 2008/6-2010/6 povprečna urna plača v gospodarstvu porasla za 6.7%, v ožji državi in izobraževanju za 4.1% in v zdravstvu za 19.4%!

Število plačanih ur je tako kot aprila in maja tudi junija preseglo vrednosti iz lanskega leta za 0.6%. Doseglo je 170 ur, kar je bilo povprečno število delovnih ur v razdobju po vstopu v EU. Za medletno povečanje delovnih ur je, seveda, junijsko medletno povečanje bruto plač (4.4%) izviralo iz večjega obsega delovnih ur.

FINANČNA GIBANJA

9. Zastoj v dinamiki javnofinančnih prihodkov le posledica premika v timingu vplačil dohodnine

Javnofinančni prihodki so se julija opazno zmanjšali (za 5.8%). Precej je padla je tudi bolj dolgoročna dinamika.

24

Zmanjšanje prihodkov je bilo omejeno na neposredne davke in ostale prihodke, pri katerih je bilo v juliju kar 160 milijonov (19.5%) manj prihodkov kot v juniju. Že drseča dvomesečna povprečja kažejo, da je do izpada zelo verjetno prišlo zaradi premika v timingu vplačil (opaznega povečanja prihodkov v juniju in ustreznega padca v juliju). Struktura sprememb neposrednih davkov kaže, da je veliko zmanjšanje skupnih davčnih prihodkov posledica velikega nihaja v dohodnini od junija na julij - ustrezni prihodki so se zmanjšali za približno 158 milijonov. Izdatnost ostalih pomembnih neposrednih davčnih oblik se je julija malo spremenila: malo se je povečal le donos pri davku na dohodek od pravnih oseb (za 0.4%), medtem ko so se prispevki neznatno zmanjšali (za 0.1%). Bolj dolgoročna dinamika je ostala pri obeh davčnih oblikah nespremenjena, davek na dohodek pravnih oseb je bil še vedno precej (za okoli 12 milijonov) manjši kot v juliju 2009, prispevki pa višji (za 9 milijonov) kot v istem razdobju lani. Za dokončno oceno učinka premika v timingu vplačil dohodnine na davčni donos pa bo potrebno počakati še vsaj dva meseca.

Prihodki od domačih davkov na blago in storitve so se julija precej povečali, vendar je bilo to posledica predvsem junijskega premika timinga vplačil, zato je tudi medletna stopnja rasti ostala na ravni približno drugega četrtnetja, rast impulznega trenda pa je celo padla rahlo pod 0. Levji delež davčnega donosa posrednih davkov prineseta davek na dodano vrednost in trošarine. Oba sta julija precej porasla, vendar je pri ugotavljanju vzdržnosti dinamike zaradi premikov timinga vplačil oziroma močne sezone potrebno pogledati večje agregate oziroma medletno dinamiko. Pri davku na dodano vrednost je medletno povečanje opazno veliko, tako za celotno drugo četrtnetje (medletna rast 5%) kot za julij (medletna rast 1%). Pri trošarinah je v drugem četrtnetju prihodek letos zaostal za ustreznim v drugem četrtnetju 2009, medtem ko je bila izdatnost trošarin v letošnjem juliju precej večja kot v lanskem.

Tudi na osnovi podatkov o javnofinančnih prihodkih do julija letos lahko potemtakem sklepamo, da je po zadnjem četrtnetju lani, še zlasti pa po prvem četrtnetju letos, sicer prišlo do obrata v tekoči dinamiki javnofinančnih prihodkov, vendar okrevanje še ni trdno.

10. Denarna napojenost se še naprej izboljšuje

Kreditni so od aprila letos naraščali, tako pri podjetjih kot pri prebivalstvu. Julija so krediti podjetjem tekoče naraščali po 3.5% na letni ravni, krediti prebivalstvu pa po 2.7%. Bolj

dolgoročna dinamika kreditov se je pri podjetjih po aprilu povečevala počasi vendar vzdržno, julija so bili krediti podjetjem za 2% višji kot pred letom. Medletna rast kreditov prebivalstvu v tem obdobju je bila bistveno višja, še zlasti pri stanovanjskih kreditih, kjer je bila bolj dolgoročna dinamika že zelo podobna dinamiki pred krizo.

Rast kreditov tako prebivalstvu kot podjetjem je bila julija v Sloveniji tako po tekoči dinamiki, kot po bolj dolgoročni (medletni) dinamiki še naprej opazno višja kot v evro območju. Julija je bila medletna dinamika, tako pri kreditih podjetjem kot kreditih prebivalstvu, na letni ravni za približno 5 odstotnih točk višja kot v evro območju. Pri tem je potrebno opozoriti, da so julija krediti podjetjem v evro območju še naprej dolgoročno padali (bili so nižji kot pred letom dni).

25

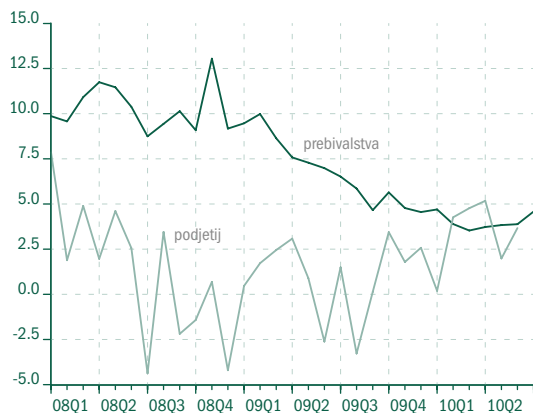
Krediti prebivalstvu in podjetjem

Vir: ECB; BS; lastni izračuni
Opomba: Medletne stopnje rasti

Depoziti podjetjem in prebivalstvu na letni ravni so se julija zmanjšali, prvi za 2.8%, drugi pa za 1%. Vendar se je pri obeh bolj dolgoročna dinamika še naprej povečevala in bila pozitivna tako pri podjetjih kot pri prebivalstvu. Navkljub pešanju tekoče dinamike, je bolj dolgoročna (medletna) rast depozitov podjetij v Sloveniji v poletnih mesecih dohitela ustrezno rast depozitov podjetij v evro območju (za katero je zadnje leto zaostajala), medtem ko je bila rast depozitov prebivalstva v Sloveniji v poletnih mesecih, tako kot ves čas krize, precej višja kot v evro območju. Lahko trdimo, da se je denarna napojenost do letošnjih poletnih mesecev v Sloveniji izboljševala bolj sistematično kot v evro območju, tako agregatno kot po sektorjih, tako pri kreditih kot depozitih.

Depoziti v Sloveniji

Vir: BS; lastni izračuni
Opomba: Medletne stopnje rasti

26

Osnovna interventna obrestna ECB je ostala do julija nespremenjena (1%), vendar so se po aprilu (podatki o obrestnih merah so do junija) aktivne obrestne mere v Sloveniji na nekaterih segmentih vseeno zmanjšale - pri potrošniški kreditih za okoli 0.4 točke, pri kreditih podjetjem do 1 milijona evrov za okoli 0.5 točke, čeprav so aktivne obrestne mere v evro območju ostale nespremenjene. Pasivne obrestne mere se po marcu v Sloveniji niso spreminjale, v evro območju pa so se povečale za okoli 0.2 točke..

11. Plačilnobilančni primanjkljaj po šestih mesecih ostaja manjši od primerljivega lani

Plačilnobilančni primanjkljaj ostaja po prvem polletju skoraj za tretjino manjši kot primerljiv lani, ki je bil že sicer relativno majhen.

V juniju je presežek tekoče bilance znašal 104.4 milijonov € (junija lani je bil 42.3 milijone €). Pri tem je bil blagovni presežek 36.8 milijonov € (lani 45.3 milijonov €), storitveni presežek 108.0 milijonov € (lani 95.6 milijonov €), primanjkljaj v dohodkih faktorjev 44.8 milijonov € (lani 67.3 milijonov €) in presežek v tekočih transferih 4.3 milijone € (junija lani primanjkljaj -31.3 milijonov €).

Po prvem poletju skupaj znaša primanjkljaj tekočega računa 158.9 milijonov €, v enakem obdobju lani pa je bil 240.1 milijonov €. Pri tem je bil blagovni primanjkljaj 281.4 milijone € (v prvih šestih mesecih lani 184.9 milijonov €), storitveni presežek 514.9 milijonov € (549.9 milijonov €), primanjkljaj pri faktorskih dohodkih 306.3 milijonov € (lani 429.9 milijonov €), neto odliv tekočih transferov 86.2 milijonov € (175.3 milijonov €).

Kapitalski in finančni račun po letošnjih šestih mesecih kažeta na neto povečanje zadolžitve v višini 417.1 milijonov € (v enakem obdobju lani je bil zmanjšanje zadolžitve v višini 81.7 milijonov €). Na finančnem računu je bilo neto tujih neposrednih naložb za 62.4 milijone €, v enakem obdobju lani je odliv znašal 411.9 milijonov €, naložb v vrednostne papirje je bilo za 1604.6 milijonov € (lani 2025.1 milijonov €), odliv po finančnih derivativih -56.7 milijonov € (-11.7 milijonov €), odliv prek ostalih naložb je znašal 1086.3 milijonov € (v šestih mesecih lani za -1879.5 milijonov €). Mednarodne rezerve pri banki Slovenije so v šestih porasle mesecih za 11.1 milijon €, v enakem obdobju lani za 159.9 milijonov €.

Plačilna bilanca Slovenije
(milijoni €)

27

	januar – junij		junij	
	2009	2010	2009	2010
I. Tekoči račun	-240,1	-158,9	42,3	104,4
1. Blago	-184,9	-281,4	45,3	36,8
2. Storitve	549,9	514,9	95,6	108,0
3. Dohodki	-429,9	-306,3	-67,3	-44,8
3.1. Prejemki	306,9	425,6	69,3	76,4
3.2. Izdatki	-736,9	-731,8	-136,6	-121,2
4. Tekoči transferi	-175,3	-86,2	-31,3	4,3
II. Kapitalski in finančni račun	-81,7	417,1	-170,1	310,4
A. Kapitalski račun	36,5	-118,0	44,6	3,3
B. Finančni račun	-118,2	535,1	-214,6	307,1
1. Neposredne naložbe	-411,9	62,4	-60,8	82,4
2. Naložbe v vrednostne papirje	2.025,1	1.604,6	-118,2	97,1
3. Finančni derivativi	-11,7	-56,7	-1,0	-22,9
4. Ostale naložbe	-1.879,5	-1.086,3	-23,5	173,5
5. Mednarodne denarne rezerve	159,9	11,1	-11,1	-23,0
III. Neto napake in izpustitve	321,8	-258,2	127,8	-414,8

Po podatkih junijskega Biltena Banke Slovenije je skupni bruto zunanji dolg konec aprila znašal 40940 milijonov € (marca 40905 milijonov €), terjatve do tujine pa 29.855 milijonov € (marca 30.012 milijonov €), tako da je znašal neto zunanji dolg v aprilu 11.084 milijonov €, kar je za 190 milijonov € več kot je bil marca. S tem je dosežen nov rekord neto zunanje zadolžitve Slovenije.

Skupne rezerve Banke Slovenije so bile konec maja 806.0 milijonov €, konec aprila 705.6 milijonov €. Pri tem je bilo deviznih rezerv za 418.5 milijonov €, zlata za 99.6 milijonov €, imetij pri MDS za 237.4 milijonov € in rezervne pozicije pri MDS za 50.4 milijone €.